

Pet godina nekažnjivosti i korupcije borbe protiv korupcije!

Na 9. Decembar, Dan borbe protiv korupcije, Biro za društvena istraživanja saopštava da borbu protiv korupcije u Srbiji karakteriše nekažnjivost korupcije, koja je oličene pre svega u nerešena 24 slučaja čije iniciranje je poslužilo za legitimizaciju vlasti koja je uspostavljena nakon 2012. godine.

U prilog ovoj tezi govori činjenica da je najveći broj slučajeva ostao nerešen i/ili neprocesuiran, a da su neki doživeli zastaru. Primer toga je slučaj Mobtela čiji je akter, Bogoljub Karić, postao aktivni podržavalc vlasti i predsednika Aleksadra Vučića u njegovom pohodu na predsedničku funkciju.

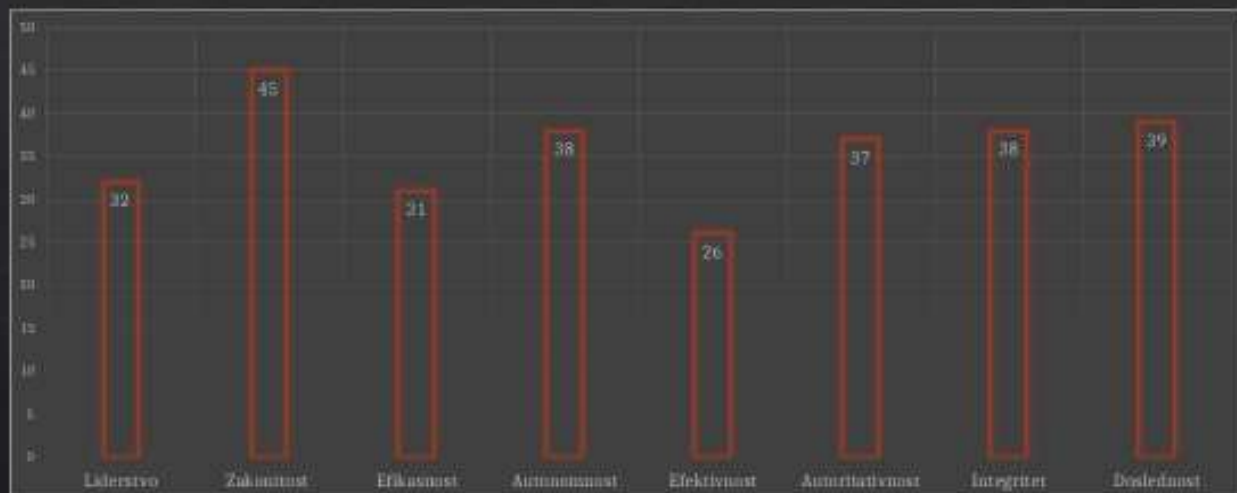
U prilog tezi o korupciji borbe protiv korupcije govori činjenica da su na mesto direktora Agencije za borbu protiv korupcije, odnosno članove Odbora Agencije za borbu protiv korupcije izabrane osobe koje su partijski bliske vlasti, odnosno bili aktivni podržavaoci predsednika Aleksandra Vučića u izbornoj kampanji za predsednika Srbije.

Istovetana korupcija borbe protiv korupcije se desila prilikom kršenja postojeće procedure pri imenovanju dva člana Saveta za borbu protiv korupcije od strane premijerke Ane Brnabić, čime je poništena praksa koja je uspostavljena 2001. u dogovoru Saveta i tadašnjeg premijera Zorana Đinđića da Savet predlaže, a Vlada imenuje članove Saveta čime se čuva antonomija i integritet Saveta.

U oba slučaja je narušen međunarodni akt Deklaracija iz Dzakarte kojom se insitira na autnomnosti i sprečavanju političkog uticana na rad antikorupcijskih tela uključujući izbor rukovodstva antikorupcijskih organa.

Prema mišljenju 53 NVO, eksperta za oblast borbe protiv korupcije i srodnih oblasti borba protiv korupcije, Srbija ima borbu protiv korupcije koja je na 1/3 od maksimuma.

Antikorupcijska održivost (%)

Objašnjenje dimenzija:

- ◆ Zakonitost – postupa u skladu sa zakonom
- ◆ Doslednost/nepristrasnost - postupa u skladu sa propisima i procedurama u svim sličnim i istim slučajevima
- ◆ Efikasnost – postupa na način da zakonske obaveze sprovodi u zakonom predviđenom vremenskom periodu
- ◆ Blagovremenost – deluju na adekvatan način u pravo vreme
- ◆ Autoritativnost – postupanjem (aktivnosti i odluke) ne dovodi u pitanje u svoje stručnosti
- ◆ Integritet - svojim odlukama i postupcima ne dovodi u pitanje integritet institucije
- ◆ Autonomnost – postupa u skladu sa pravnim aktima koji regulišu njen rad
- ◆ Efektivnost – ima relevantne rezultate u borbi protiv korupcije
- ◆ Liderstvo - svojim postupanjem pozitivno utiče na stvaranje pozitivnog antikorupcijskog ambijenta i podrške borbi protiv korupcije

Stanje sa republičkog se preslikava na lokalni nivo u oblast izrade i primene lokalnih antikorupcijski planova kao mera 2.2.2.10.37 u Poglavlju 23.

Proces izrade LAP-ova kasni godinu ipo dana. Među gradovima koji kasne prednjači Beograd koji ni posle godinu ipo dana nije započeo proces izrade lokalnog plana.

Glavni razlog za ovakvo stanje izostanak sankcija i isključenosti Agencije iz procesa nadzora. S druge strane, ne postoji adekvatna antikoruptionska volja lokalnih samouprava za borbu protiv korupcije na nivou gradova i opština.

Izrada LAP-ova je neparticipativna, odnosno proces je plod rada lokalne samouprave i aktera koji su od nje zavisni, čime sam LAP postaje svojevrsna slika borbe protiv korupcije kakvu vidi lokalna samouprava. Neparticipativnost procesa se ogleda u samom procesu javnih rasprava koje su neefektivne. Neretko se dešava da je plan preisan od druge lokalne samouprave, a rokovi primene mera pomereni za 2020. ili 2021. godinu kada će biti potrebno doneti nove planove, odnosno uraditi revizije, čime se faktički vrši izbegavanje primene usvojenih planova, a time i borba protiv korupcije.

Proces izbora lokalnih antikoruptionskih tela je netransparentan i nevidljiv i koristi se da se u LAF ne izaberu građani sa integritetom.

Umesto toga suprotno Modelu Agencije prave su surogati, skupstinska tela, odnosno Radne grupe za čije članove se biraju osobe koji su bliske vlasti ili su donatori vladajućih stranka što je su suprotno proceduri. Primer ove prakse je grad Požarevac čiji je pokušaj urušavanja procedure sankcionisan na Višem sudu po tužbi građanina Ljubomira Jacića.

Iz tog razloga jako je bitno da istaknemo primere gradova i opština koje mogu da u izvesnoj meri posluže kao primeri dobre prakse: Sombor, Užice i Mala Crnja.

Takođe, želimo da istaknemo primere borbe protiv korupcije koje na svojim plećima nose građani, uzbuđivači:

- Rade Rašović, radnik i sindikalni aktivista koji je zbog ukazivanja na korupciju u Javno-komunalnom preduzeću Gorica iz Niša dobio otkaz
- Profesor dr Ljubomir Jacić koji je pokrenuo i dobio spor pred Višim sudom u Požarevcu protiv Grada Požarevca čija je Komisija za Izbor LAF-a Požarevac kršila proceduru pri izboru članova
- Čedoslave Ristić koja je ukazala na nezakonito postupanje komunalnog preduzeća „Toplica“ iz Koršumlje. Gospođa Ristić je povelala sudski spor i zaštitila svoja prava.

Kada su u pitanju antikoruptionska tela valja naglasiti da je prema mišljenju 53 NVO, eksperta za oblast borbe protiv korupcije i srodnih oblasti kao najbolje antikoruptionsko ubedljivo ocenjen Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Na drugom mestu je Savet za borbu protiv korupcije, na trećem Državna revizorska institucija, na četvrtom, Agencije za borbu protiv korupcije, a na petom Uprava za javne nabavke.

Index antikorupcijske održivosti

Sumarna ocena za Srbiju – Skala Anrikorupcije

Ocena za 2018. godinu: 2 -

Ocena	Dominantno stanja borbe protiv korupcije	Faza
0	Nema borbe protiv korupcije i nema boraca protiv korupcije	Zarobljeni korupcijom
1-	Ne postoji institucionalni normativni okviri, borci protiv korupcije se diskriminišu sa ciljem da se borba protiv korupcije učini nemogućom i/ili društveno nepoželjnim ponašanjem	Tribunska
1	Ne postoji institucionalni normativni okviri, borci protiv korupcije se tolerišu, odnosno destimulišu kroz mehanizme kooptiranja u korupciju	

1+	Ne postoji institucionalni normativni okviri, borci protiv korupcije imaju jasan sistem integriteta, organizovani i uticajni u društvu na način da mogu da sprovedu efektivne akcije koje dovode do jačanja svesti i interesa o značaju borbe protiv korupcije, odnosno da se inicira procesuiranje slučajeva korupcije	
2-	Usvojen pravni okvir, a antikorupcijska tela su nedovoljno autonomna i bez potrebnog integriteta, borba protiv korupcije je u velikoj meri zavisna od integriteta pojedinca, nedovoljno efikasna, ne postoje adekvatni uslovi za rad	Normativno-institucionalna
2	Usvojen pravni okvir postoji antikorupcijska tela koja je izgradila mehanizme integriteta, kažnjivost korupcije je izvesna za „malu korupciju“ i korupciju nižerangiranih činovnika/funkcionera, velike ribe su mirne	
2+	Usvojen pravni okvir, antikorupcijska tela sama ili u saradnji sa ostalim antikorupcijskim akterima postupaju u skladu sa zakonskim obavezama, što rezultiraju otkrivanjima, procesuiranjima, sankcionisanjima i pružanja podrške borcima protiv korupcije	
3-	Antikorupcijska zajednica sprovodi aktivnosti koje rezultiraju razvoju integriteta na nivou pojedinaca, institucija i profesija	Socijalizacijska
3	Centar borbe protiv korupcije postaje društvo koje sprovodi aktivnosti koje rezultiraju razvoju prevencije korupcije kroz stvaranje antikoruptivnog ambijenta, tj. integriteta – compliance	
3+	Centar borbe protiv korupcije postaje društvo koje sprovodi aktivnosti koje rezultiraju razvoju prevencije korupcije kroz stvaranje antikoruptivnog ambijenta, tj. integriteta – valu	
4	Prestaje potreba za posebnim antikorupcijskim telima, integritet građana i institucije na nivou koji garantuje efikasno otkrivanje, sankcionisanje i društvenu osudu koruptivnog ponašanja	Slobodni od korupcije